

بهداشت محیط چیست ؟



" محیط " به مجموعه ای از شرایط خارجی و تأثیرات وارده ناشی از آن ها بر زندگی یک موجود زنده اطلاق می گردد . طبق تعریف ، محیط شامل هوا، آب و خاک و روابط بین آن ها و کلیه موجودات زنده می باشد. بر این اساس هدف " بهداشت محیط " کنترل کلیه عواملی است که بالقوه و بالفعل تأثیرات سویی بر بقا، و سلامتی انسان اعمال می کنند. بیماری های بسیاری با عوامل گوناگون اعم از بیولوژیک و شیمیایی از طریق آب ، هوا ، مواد غذایی و بسیاری از عوامل محیطی دیگر سلامتی انسان را تهدید می نمایند . راهبرد اساسی بهداشت محیط در مهار این بیماریها ، کنترل منبع بیماری ، نحوه سرایت و تامین شرایطی است که سلامت فرد را افزایش دهد. فعالیت های بهداشت محیط بسیار گسترده و متنوع بوده و برنامه های مختلفی اعم از عملیات مهندسی ، فعالیت های آموزشی و پژوهشی ، اقدامات اصلاحی ، کارهای ستادی و مدیریتی و غیره را شامل می گردد. برخی از مهمترین برنامه بهداشت محیط عبارتند از : پیشگیری از بروز سوانح و حوادث ، کنترل آلودگی هوا ، پیشگیری از بیماریهای واگیر ، بهداشت محیط در موارد اضطراری ، نظارت بهداشتی بر تهیه ، توزیع و فراورش مواد غذایی ، کنترل بیماریهای ناشی از مواد غذایی و مسمومیت ها ، کنترل مواد زاید خطرناک ، بهداشت مسکن ، حفظ سلامتی در محیط های بسته ، کنترل حشرات و جوندگان ، بهداشت اماکن عمومی ، کنترل عوامل مزاحمت آفرین ، کنترل

پرتوها ، بهسازی اماکن و فعالیت های تفریحی ، تصفیه و دفع فاضلاب ها ، مدیریت مواد زاید شهری و مواد زاید خطرناک ، بهداشت شناگاه ها و سایر تفریحات آبی و تأمین آب آشامیدنی سالم .

تعریف و مفهوم بهداشت محیط :

به طور کلی " محیط " به مجموعه ای از عوامل و شرایط خارجی و تأثیرات وارده ناشی از آنها بر زندگی یک موجود زنده اطلاق می گردد. طبق این تعریف محیط شامل هوا ، آب و خاک و روابط بین آنها و کلیه موجودات زنده می باشد. براین اساس هدف " بهداشت محیط " کنترل کلیه عواملی است که بالقوه و بالفعل تأثیرات سویی بر بقاء و سلامتی انسان اعمال می کنند. برای رسیدن به این هدف ، بهره گیری از دانش زیست محیطی و نیز کاربرد اصول مهندسی به منظور کنترل ، اصلاح و بهبود عوامل فیزیکی ، شیمیایی و زیستی محیط جهت حفظ و ارتقاء سلامتی و رفاه و آسایش انسان ضرورت می یابد. از دیدگاه کاربردی نیز می توان بهداشت محیط را بدین شرح تعریف کرد : " بهداشت محیط تکوین نظم یافته ، ارتقاء و اجرای معیارهایی است که شرایط خارجی مسبب بیماری ، ناتوانی و سلب آسایش از انسان را کنترل می کنند در این مجموعه معیارهای ساختار یافته علاوه بر حفظ سلامت و ایمنی ، جنبه های زیبایی شناختی نیز متناسب با نیازها و انتظارات جامعه هدف گنجانده می شود."

براین اساس مهمترین هدف بهداشت محیط ، مطالعه عوامل محیطی مضر برای سلامتی انسان و تشخیص و پیشگیری ، رفع و کنترل اثرات سوء ناشی از این عوامل تلقی می گردد. بهداشت محیط به طور موکد سلامتی انسان و بهداشت مردم را به عنوان هدف اصلی پیگیری می کند و کیفیت محیط و حفظ سلامتی اکوسیستم ها را به طور غیر مستقیم مورد توجه قرار می دهد.

بر این اساس می توان اصلی ترین محورهای فعالیت بهداشت محیط را به صورت زیر بیان نمود.

- بررسی و تعیین مکانیسمهای بیماری های منتقله توسط محیط و نحوه پیشگیری و کنترل آنها
- تأمین آب و مواد غذایی سالم
- تصفیه و دفع بهداشتی فاضلابها
- دفع و تصفیه مواد زاید جامد و سمی

- کاهش آلودگی هوا ، آب ، مواد غذایی و صدا

امروزه جهت تحقق اهداف بهداشت محیط صرفاً نمی توان به توان فکری و اجرایی متخصصین این رشته متکی بود. حل مشکلات بهداشت محیط در چهار چوب شرایط کنونی و آتی ، نیازمند مشارکت سایر گروههای تخصصی (با مهارتها و تخصصهایی به غیر از بهداشت محیط) و همچنین دخالت فعال و همکاری اقشار مختلف مردم است.

منبع :

- دکتر حمید حاتمی ، دکتر سید منصور رضوی و ، کتاب جامع بهداشت عمومی ، خرداد ۱۳۸۳